

Wij zijn vandaag bij elkaar om de in 1944 omgekomen wachtmeester der Marechaussee, Christiaan Hollebrands, hier in het Mausoleum bij te zetten. We herinneren ons Christiaan Hollebrands als wachtmeester der Marechaussee, als verzetsstrijder en als bijzonder mens.

Christiaan Hollebrands is geboren in 1918 en groeide op in Ede. Hij is nog geen 20 jaar als hij voor de dienstplicht wordt opgeroepen voor de Koninklijke Landmacht. Hij komt op bij de infanterie in Ede, en wordt geselecteerd voor de opleiding tot dienstplichtig onderofficier. Na zijn dienstplicht verzoekt hij om langer te mogen dienen en tekent hij voor 6 jaar bij.

Tijdens de meidagen van 1940 vecht sergeant Hollebrands met zijn bataljon aan onze oostgrens. Als de Duitsers ons land binnen trekken, ziet Christiaan geen kans meer om de IJssel over te komen. Hij wordt gevangen genomen en afgevoerd naar Polen waar hij 2 maanden in een krijgsgevangenkamp zit. Na de capitulatie op 14 mei 1940 wordt het hele Nederlandse leger als krijgsgevangen beschouwd. Als de Duitse bezetters besluiten tot demobilisatie van ons leger wordt ook aan Christiaan op 14 juli 1940 groot verlof verleend.

Op 5 juli 1940 verliest de Koninklijke Marechaussee op last van de Duitse bezetter de militaire status, en daarmee ook het predicaat 'Koninklijk'. De Gemeente- en Rijksveldwacht worden opgeheven en ondergebracht bij de Marechaussee. Militairen uit het gedemobiliseerde leger krijgen een functie aangeboden bij de Marechaussee. Christiaan kiest met overtuiging voor de Marechaussee.

Christiaan krijgt echter steeds meer gewetensbezwaren bij de uitoefening van zijn functie bij de Marechaussee, in dienst van de Duitse bezetter. Als hij op een bepaald moment moet helpen bij de arrestatie van Joodse inwoners, besluit hij dit in juli 1943 te weigeren en onder te duiken. Hij neemt daarbij zijn uniform en wapen mee. De Duitse Sicherheitsdienst (SD) start direct een zoekactie. Als Christiaan in augustus nog niet is gevonden, krijgt de politie van Ede opdracht om zijn vader te arresteren. Maar Christiaan laat zich hierdoor niet dwingen, waarna zijn vader uiteindelijk weer wordt vrijgelaten.

Christiaan is in die tijd naar zijn broer Joop in Sliedrecht vertrokken. Daar kan hij echter niet blijven zonder anderen in gevaar te brengen. Dus sluit hij zich aan bij een groep onderduikers, die verblijft op boten in de Biesbosch. Als lid van een Knokploeg is hij direct betrokken bij verschillende acties tegen de bezetter. Hierdoor konden veel gruwelijkheden van de bezetter worden voorkomen. Op zaterdag 23 september 1944, drie weken voor de bevrijding van het gebied, mislukt echter een overval op Duitse soldaten. De revolver van Christiaan weigert en hij wordt neergeschoten. Hij is slechts 26 jaar geworden.

Het lichaam van de Wachtmeester Christiaan Hollebrands is na de bevrijding overgebracht naar de algemene begraafplaats in Ede. Sinds 1947 staat zijn naam al wel vermeld op het Mausoleum en wordt hij hier herdacht. Maar nu, bijna 68 jaar later, wordt ook hij hier eindelijk bijgezet, waar zijn lichaam wordt verenigd met zijn overleden dappere kameraden.

Wij gedenken hen die vielen in de oorlog, en roepen hun heldendaden, hun idealen en hun principes in herinnering. En idealen en principes had wachtmeester Hollebrands zeker. Hij

bracht het grootste offer dat van een mens kan worden gevraagd. Christiaan en vele collega's van de Marechaussee, hebben met dappere verzetsdaden het verschil gemaakt.

De Marechaussee, anders samengesteld dan voor en na de Tweede Wereldoorlog, viel net als de politie onder Duits gezag; helaas waren velen loyaal aan dit verkeerde gezag. Maar dat is achteraf gemakkelijk oordelen.

Er zijn gelukkig ook veel marechaussees geweest, die trouw zijn gebleven aan de eigen bevolking, en aan de menselijke waardigheid. Zij hebben actief verzet gepleegd. Eén van hen was wachtmeester Christiaan Hollebrands, die een heldenrol vervulde in het verzet. Zij lieten hun principes prevaleren boven hun eigen belang en zelfs boven hun eigen leven. Het past ons deze mensen te blijven eren en gedenken. Christiaan heeft zijn rug recht gehouden, en heeft dat betaald met zijn leven. Daarom heeft hij recht op onze blijvende waardering. We mogen hen, die de hoogste prijs hebben betaald voor onze vrede en vrijheid, nooit vergeten.

We staan nu hier om slachtoffers te herdenken, nabestaanden te eren, en herinneringen over te dragen. Want met herdenken en herinneren blijft de geschiedenis levend. En dat is nodig. Nodig voor een toekomst met vrede, vrijheid en veiligheid.

Zo leveren de medewerkers van de Koninklijke marechaussee elke dag een actieve bijdrage aan de vrede en veiligheid, in ons eigen land, maar óók ver weg, onder meer in Kosovo, in Zuid-Sudan, in het Caribische Gebied en in Afghanistan/Kunduz.

Ik ben de Burgemeester van Ede, de heer Van der Knaap, zeer erkentelijk voor zijn persoonlijke inzet voor deze bijzetting, en voor de gelegenheid die hij mij geeft om te mogen bijdragen aan deze speciale herdenking.

Dat ik hier mag staan als Commandant van de Koninklijke Marechaussee vind ik heel bijzonder. De Koninklijke Marechaussee van nu trekt lessen uit het verleden. Onze Wapenspreuk "zonder vrees en zonder blaam" willen we elke dag waarmaken. Ik sluit af met de woorden op het Mausoleum, en dat in verbondenheid aan hen die vielen: **"gesteund door het recht strijden wij - vandaag, en elke dag opnieuw - voor de vrijheid"**.